

sok József-dráma egyikének átültetése,¹ de valószínű, hogy ez is a Bartakovics-gyűjteményben latin fordításban² meglevő Metastasio-dráma fordítása. Ugyanott megvan a *Salamon* is,³ de megvan a zirci levéltárban is — ez Friz Andrásnak, a Zrinyi-dráma spanyol származású alkotójának műve. Latinját és magyarját a gyulafehérvári Batthyány-könyvtár őrzi. Sem a József-, sem a Salamon-dráma előadásáról nincs tudomásunk. Lestyán József-drámájának szövege, amely Révaihoz még eljutott, nem maradt ránk; a Salamon-drámáról föltehetjük, hogy a gyulafehérvári szöveg a Lestyáné.

Lestyán Mózes⁴ Csikszentkirályban, 1720. szeptember 17-én született, a kolozsvári jezsuita-kollégium tanítványa volt s elvégezte a filozófiai osztályt is; innen lépett 1743. okt. 18. a rendbe s Trencsénbe került unjoncévre, majd Nagyszombatba teológiára. Ungvárt szentelték pappá. 1758-ban Udvarhelyt negyedik fogadalomra is bocsátották. A filozófiának doktora volt. Tanított Kolozsvárt, Egerben, Szatmárt, ugyanitt és Ungvárt hitszónok volt, majd Székelyudvarhelyre került és — a Felsőbányán töltött felesztendőt nem számítva — itt működött majdnem három lustrumon át, részint mint hitszónok, részint mint a szeminárium rectora. A rend feloszlata után u. ott plébános lett és 1774-ben halt meg.⁵ Paintner följegyezte róla, hogy oláhul is tudott.⁶ Két, nyomtatásban megjelent munkájáról — Horatius Tursellinus Szent Ignác-, és Xaveri Szent Ferenc-életrajzának magyar fordításáról — már Horányi is dicséretesen emlékezik:⁷ «nitide, eleganter et copiose in patriam transfudit idioma.»⁸ Paintner még két munkáját nevezi meg. Az egyik egy latin nyelvű költemény (Kolozsvár, 1749.): *Metempsychosis sive fabulosa transmigratio animae Fl. Pulcheriae Orientis Imperatricis in Augustissimam Occidentis Imperatricem Mariam Theresiam*. Carm. eleg., in 12. — A másik ismét fordítás, amelyről «úgy hallja,» a gyulafehérvári Batthyány-könyvtárban van: «*Pia desideria Hermani Hugonis in hung. vertit.*»

GÁLOS REZSŐ.

FALUDI FERENC EGY KIADATLAN KÖLTEMÉNYE.

Faludi Ferencnek, bár dalszerű alkotásai a XVIII. század végén újszólván magvai minden énekes könyvünknek, kevés eddig ismeretlen költeménye került elő. Verseghy Ferencnek most fölbukkant *Parnassus hegyén zengedező Magyar Músája* (L. Lavotta Rezső cikkét, Magyar Könyvszemle, 1937. 57. l.) mégis megőrzött egyet, amely Négyesy kritikai kiadásában (Olcsó Könyvtár, 1900.) nem szerepel.

¹ A József-drámák népszerűségére utal Juharos id. m. 37. l.

² *Opera poetica idiom. lat. et hung.* N. Múz. 69. Quart. Lat. II. 72/b. — 74/b. *Joseph a fratribus suis adoratus et agnitus*. Auctore Metastasio.

³ U. o. II. 1—6/b. l. *Salomon*. Declamatio.

⁴ Paintner, *Bibliotheca Scriptorum S. J.* Kézirat a pannonhalmi főmonostori könyvtárban. (118. c. 35. sr.)

⁵ Sommervogel IV. k., Stoeger 205. l.

⁶ *Catalogus Prov. Austr.* pro anno 1767.

⁷ *Memoria Hung.* II. 482. l.

⁸ Horányi szerint Kassán jelent meg, 4-r., 1760. — Paintner szerint 1754.

Ez a *Magyar Músa* nagyobb részint Verseghy Ferenc zsengeinek (ame-lyekre még visszatérünk), de részben mások «énekeinek» is megzenésített gyűjteménye. Az első könyv épen Faludi költeményeivel kezdődik:

Első Ének. *Virágok' tántza*. Faludi Munkája. (Négyesnél *Tündérbert*.)
 Második Ének. *Erdők' Boldogsága*. Faludi. (Négyesnél *Erdő*. Harmadik Ének. *Hajnali üdö*. Faludi. (Négyesnél *A hajnal*.)

Negyedik énekül sorakozik mögégjük, szintén Faludi nevével:

Tavaszi üdö.

Már a mord télnek
 's fene szeleknek
 hullanak napjai 's multon mulnak;
 virágzó fáknak
 gyöngyvirágoknak
 jádzó szemei nyilton nyilnak.

Kertek palánkja,
 mezök virágja
 zöldellő színben öltözködik,
 mosolyog Flóra,
 pirul ortzája,
 Narcissus előtt kevélykedik.

Jönnek a fetskék,
 a kis gyermetskék
 a violáknak szepét szedik,
 a gyöngye Nymphák
 kerteket ássák,
 s a virágoknak ágyát vetik.

Erdők újjúlnak,
 rétek sárgúlnak,
 hegyek és völgyek mind változnak;
 amott rósákkal,
 itt tulipákkal
 ligetes berkek illatoznak.

A Dám vadaknak,
 kis madárkáknak
 közlött zengése völgyekben hat;
 Echo Pnillisnek,
 Pán seregeknek
 tavaszi karban salvét fujat.

Kesely pintyekkel
 verset énekel
 a bojtornyányos tengelitze;
 szája meg száradt,
 már el is fáradt
 a szépen zengő Fülemile.

De éjféli korban
 ül a zöld karban,
 szokott nótáját megint kezdi:
 víg zengésével,
 's trillás nyelvvel
 az egész erdőt fel serkenti.

A hajnal pirul,
 harmat is le hull,
 vidám sugárral a nap fel kél,
 hangos szólással,
 's madár zúgással,
 vélnéd, az egész erdő hogy él.

Sivölt a Rigó,
 tsatsog a szajkó,
 a galambok is nyájaskodnak:
 egymásra nézve
 fordúlnak rendre
 fel borzott tollal burrokolnak.

A gonosz varjúk
 egybe tódulnak,
 midőn ezt láttyák és korognak:
 meg görbült nyakkal,
 's dugúlt torokkal,
 kár! kár! kiáltván tsufolódnak.

A Für tilinká,
 Faunus furullyál
 hangos zúgással verset szólnak;
 a kis gedátskák,
 gyöngye báránykák
 edgyütt küzködnek és tántzolnak.

Mennyünk kedvesim!
 és bölts pajtásim
 a zöld erdőbe sétálgatni;
 komor kedvünket,
 fáradt elménket
 nyájas játékkal vigasztalni.

Pan Satyrussal,
 Flóra Faunussal
 Driadesek közt itten jadjik:
 mosolygó Nymphák,
 'zengését hordgyák
 a violáknak 's fürtben kötik.

Itt van Diana,
 Chloris utánna,
 jönnek elénkben a sok Nymphák:
 Rosa pártákkal,
 szép bokrétákkal
 várnak bennünket a Napaeák.

Utána: Ötödik Ének. *Sokféle szíveknek vágyódási.* Faludi. (Négyesynél *Phyllis.*)

A most közölt költemény ugyanabban a barokk-mitológiai világban él, az ébredő természetén érzett ugyanazt a friss örömet árasztja, ugyanavval az úde változatossággal, mint Faludi megelőző három leíró költeménye, ugyanaz a szóláskészlete is, csak versformájával különbözik tőlük, inkább a *Clorindáéra* emlékeztet. Faludinak egyik kéziratában sincs meg; de *A hajnal* sincs meg a költő kezeírásával, Révai mégsem habozott fölvenni 1787-iki kiadásába «írása módjának teljes egyenlősége» miatt. Verseghyről pedig eddig is tudtuk, hogy 1806-iki másolatának is egy ma ismeretlen Faludi-kézirat volt a forrása. Ez, vagy még egy másik kézirat volt előtte már pálos ujonckorában is: bizonyosságaink nemcsak a fenti, megzenésített másolatok, hanem már Márianosztrán született zsengei is: mind Faludi leíró költeményeinek erős hatását tükrözik.

GÁLOS REZSŐ.

PETELEI ISTVÁN ISMERETLEN LEVELEI.

Folyóiratunk 1933-as évfolyamában (305—308.) közöltem Peteleinek azt a kilenc levelét, melyeket Gyulai Pálhoz írt. Azóta a Magyar Nemzeti Múzeum Kézirattára, ahonnan ezeket is közöltem, újabb tíz levéllel gazdagodott. Ezek közül egy az Erdélyi Irodalmi Társaság, egy pedig a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság megalapításához fűződik. Hat levelet Petelei mint a Kolozsvár c. lap szerkesztője Szilágyi Sándorhoz, a kiváló historikushoz írt, karácsonyi cikkeket és visszaemlékezéseket kérve tőle. A levelek érdekesekek, mert élénk világosságot vetnek a korabeli irodalmi viszonyokra. Megható az írónak az irodalmi decentralizációért való heroikus küzdelme: a vidéki irodalom föllendítése érdekében. Ezért alapít irodalmi társaságot, szerkeszt lapokat, tárgyal írókkal, levelez művészekkel, csak hogy a magyar szó minél szélesebb körben szárnyalhasson. Elsősorban a Szilágyi Sándorhoz írtakat adom s ezek után a többieket kronológikus sorrendben.

1. Szilágyi Sándorhoz.

Nagyságos ur!

A két kolozsvári szabadelvűpárti lap: a «Kolozsvári Közlöny» és a «Magyar Polgár» egyesülése folytán új lap támad, mely «Kolozsvár» czim alatt e hó 24-én indul meg és melynek szerkesztését én vállaltam el.

Azon szíves jóindulatra támaszkodva, melyben Nagyságod a «Magyar Polgár»-t sok éven keresztül részesíteni méltóztatott: bátorodom arra kérni, hogy e jóindulatot és támogatást az alapítandó új lap számára is megőrizni méltóztassék. Megszerezni és megtartani óhajtván mindazon barátokat, támogatókat, melyekkel az eddigi két lap dicsekedhetett, — e szándékom bátorít föl, hogy Nagyságodhoz a fennebbi kéréssel forduljak.

Magamat és lapomat becses jóindulatába ajánlva maradok Nagyságodnak alázatos szolgálja

Petelei István.

Kolozsvár, 1886. decz. 18-án